

”Fårskallarna” i Gesunda

För ett antal år sedan började byalaget i Gesunda ta upp problemet med den igenväxta miljön i byn. Många klagade över att man inte kunde se sjön och den vackra utsikt som man sedan generationer varit van att kunna glädjas åt. Man beslutade att starta ett projekt för att röja bort skymmande träd och sly. Projektledare blev Sven Lissåker och man ansökte och fick EU-medel för att kunna driva projektet. Många frivilliga bybor deltog och resultatet lät inte vänta på sig.

I projektets släptåg diskuterades möjligheten att kunna bibehålla det öppna landskapet och då väcktes idén om att få ett antal intresserade att hålla får. Idén förverkligades och i dagens läge finns ett betydande antal får betande i Gesunda. De bidrar till att bibehålla det öppna landskapet. Intresseföreningen antog det betecknande och något självironiska namnet ”Fårskallarna”.

I det följande förmedlas intryck och tankar av några medlemmar.

Red.

Fårskallarnas tillkomst.

Det började med en siktröjning i Gesunda med förhoppningar om att se Siljan från våra hem som i gamla tider. Vad vi lärde oss var att sly och buskar verkligen växer som ogräs när de stora näringstagarna försvinner. Funderingarna började om att skaffa får som skulle hjälpa oss att bibehålla den nya fina utsikten. Efter flera bymöten bestämdes att vi skulle bilda en betesgrupp (en undergrupp till Bystugeföreningen till att börja med) med namnet *Fårskallarnas Betesgrupp*. Vi skulle köpa in 15 tackor och tacklamm av sorten Gotländska tefår från en säljare i Oxberg.

Måndagen den 26 juli 2004 anlände en skock gråkrulliga damer till vår by. De kom att förgylla vår vardag med sina vänliga sinnen och med sitt bråkande. Det är inte så att fåren äter allt de blir serverade, det har vi lärt oss under resans gång. Finsmakare är de och ena rackare på att hoppa över staket om gräset är grönare på den andra sidan. Det gäller att se till att betet alltid är bra, annars får man jaga dem och att löpa det kan de - man har inte en chans. Amatörer är vi och vi gör inte alltid som brukligt är, men roligt har vi haft.

Fåren skockas vid stängslet när det är utfodring på gång.

På höstkanten köptes en bagge in som skulle se till det där med fortplantning. ”Ragnar” kom till byn, stor och ståtlig med sina 117 kilo. Han hamnade i himmelriket med 15 villiga damer efter en sommar i celibat med 5 andra baggar. Jag ska erkänna att han nästa skrämde livet ur mig med sin storlek och pondus. Luktade illa gjorde han och när han blängde med ”det onda ögat”, så höll man sig på rätt sida av staketet.

Hos Mås-Arthur och Britta byggdes det gamla stallet om till ett fårhus som har fungerat alldeles ypperligt. Ragnar skötte sina åtaganden med bravur och på vårkanten nästa år kom 24 ljuvliga små svarta lamm till oss. Lammningen startade den 11 mars och slutade på dagen en månad senare. Det var 5 väldigt jobbiga och intensiva veckor, men det har samtidigt varit en lärorik period i mitt liv som jag inte vill vara utan. Det finns väl inget ljuvligare än att se när ett nytt liv föds. Samtidigt är det hårt när ett nytt liv ”slocknar” och man kan inte göra någonting för att rädda det. Men sådant är livet och på något vis måste man gå vidare. Det var ju inte så svårt efter en stund i vår fårhage. 20 lamm överlevde. 20 ljuvliga, *jättesöta* och lekfulla rackarungar som körde sina ”lamrace” i hagen nästan hela dagarna.

Vi har lärt oss mycket under detta år. Bl.a. ge sprutor, mjölka tackor med juverinflammation, ge hungriga lamm flaska, slakta, mm.mm. Sommaren gick med mycket slit och möda, blod svett och tårar. Vi går nu i väntans tider här i Gesunda igen. Vi hoppas att Ragnar har gjort lika bra ifrån sig även denna gång. Men Ragnar får inte vara med om en lammningsperiod igen. Han har vandrat vidare. Vi har gjort korv av honom - grymt kan man tycka, men gamla baggar duger inte till så mycket mer. *God* var han i alla fall.

Miljöpris har vi fått tillsammans med färföreningen "Ser sjön" på Sollerön, något som jag är väldigt stolt över. Fårfest blev det, vi bjöd in byborna till en fest med bara lammkött, tillagat efter konstens alla regler. Många kom, åt av den goda maten med förvåning över att lammkött inte smakade ull!!! Djur berikar ditt liv på många olika vis. Det räcker oftast att du kliar lite och ger dem mat så de slipper vara hungriga - så får du allt. Trevliga varelser tycker "fårmormor":

Bodil Klasson

08-fårskalle.

Det är mitt livs allra första dag som fårskötare. Jag ska gå parallellt med Dag Bråmer i en vecka. Fåren går i hagen på andra sidan vägen från min lilla stuga. Solen skiner och jag ser fram emot att bli ännu mer delaktig i skötseln av Gesunda-fåren. För en "08" utan någon som helst lantbrukserfarenhet är detta något nytt och stort.

Jag har visserligen redan varit med Fårskallarna och stängslat, varit med på fårmöte i Bystugan, hjälpt till när fåren skulle flyttas från stallet till sommarhagen. Jag har också fått bevittna hur snabbt ett proffs kan få av fårets vinterpäl. Nu var

Ett litet sött, svart lamm har sett dagens ljus i Gesunda.

det dock första gången jag skulle ”umgås” med våra djur, kela lite med dem, repa lövruskor, ge foder och vatten, städa i den fina fårvagnen som Hasse Olsson byggt, och även räkna in dem så att antalet stämmer.

Och så kommer kallduschen - på marken ligger ett av lammen alldeles orörligt! Jo, det hade dött - förmodligen av en lunginfektion. Tack och lov att Dag var med - han verkade rätt cool, men jag misstänker att han låtsades lite för att lugna mig. Vi lyfte undan det döda lammet och fortsatte sedan lugnt med allt det andra som vi skulle göra. En får int´ vara blödig på landet.

Malin Falkman

Utsikt från bystugeparkeringen före och efter siktröjningen.

Mina upplevelser som "fårs kale".

Jag kommer ner till tackorna en gnistrande vacker januarimorgon. Solen är på väg upp över himlaranden. Den har precis färgat himlen rödaktig, men det har ljusnat så mycket att jag ser tackorna ivrigt stå och vänta på mig.

De är glada att se mig och kommer bråkande, springande mot mig. Nu är det ju förstås inte mig som person de blir glada att se, utan mig som matfixare. Hej på er flickor, säger jag, har ni sovit gott?

Jag går in i fårhuset och känner den varma djurlukten slå emot mig. Tackorna, 57:an och de andra, sträcker fram nosarna och vill bli klappade. De bräker lite påskyndande så att jag ska bli klar med matblandningen någon gång. Få se nu, hur mycket var det nu, jo 4 skopor havre, 4 korn och 2 betfor, tömmer upp mängden i två hinkar och rör om. Går sedan ut och håller upp maten i foderrännan. Det är ett moment som alltid är lika spännande. Ska jag lyckas töm-ma upp all maten i rännan eller ska någon få mat i huvudet och pålsen. Det är nämligen en förfärlig trängsel. När så all mat är upplagd i rännan och "flickorna" står och mumsar så är det dags att lägga hö i höhackarna. Det luktar väldigt gott av hö, jag får associationer till sommar och härliga soliga dagar. Ser flera torkade blommor bland höstråna - härligt.

Sen är det dags att se till att det finns vatten så att det räcker för dagen. Eftersom det varit en kall natt så är det en tunn isskorpa på vattenbehållaren. Jag slår hål på isen och plockar bort isbitarna. Det känns verkligen kallt om händerna, jag får värma dem lite i fickan innan jag fått upp all isen. Jag filosoferar lite över hur beroende fåren är av att vi kommer och "server" dem på vintern. Om de varit vilda hade de själva fått sparka hål på isen på den vattenpuss de skulle dricka ur.

Jag går en sista tur bort till "flickorna" och säger "hej då, ha en bra dag, vi ses i kväll". Så är det bara att ta bilen och åka iväg till jobbet. Men de här veckorna när jag var "fåraherde" blev det en härlig start på dagen och det instängda kontorsarbetet tär inte lika mycket på kropp och själ.

Maivor Löfgren